



## WAT IS GRENS OVERSCHRIJDEND GEDRAG ?

---

Veiligheid van leerlingen, vrijwilligers en instructeurs/instructrices is een basisvoorwaarde om prettig met elkaar om te kunnen gaan, te kunnen zwemmen, zwemles te geven en te kunnen recreëren. Iedereen weet dat er gevoelsmatig grenzen zijn en dat die overschreden kunnen worden. Pesten bijvoorbeeld mag niet. Iemand nadoen ziet er misschien onschuldig uit, maar is dat vaak niet. Het stotteren van iemand nadoen kan heel kwetsend zijn. Een aanraking kan onschuldig zijn, maar is dat niet altijd. Er is een grens tussen een arm om iemand heen slaan om te troetsen en misbruik maken van de kwetsbaarheid van een ander. In alle gevallen kan iemand over de grens van iemand heen gaan. Die persoon kan daar onder (gaan) lijden.

### VERSCHIL IN MACHT

Er zijn allerlei vormen van grensoverschrijdend gedrag. En daarbij is steeds één overeenkomst : het gaat om verschil in macht. Door het verschil in macht kan één van de twee geen of weinig weerstand bieden. Dat kan omdat iemand bijvoorbeeld cadeautjes geeft. Hiermee wordt iemand anders afhankelijk van een andere persoon gemaakt. Eerst voelt deze aandacht prettig. Later komt het gevoel van misbruikt te worden. Soms worden er zwaardere vormen van dwang gebruikt. Bijvoorbeeld emotionele of psychische druk, dreiging met geweld of chantage om ervoor te zorgen dat iemand het geheim bewaart.

### AANDACHTSGEBIEDEN

Als je aan grensoverschrijdend gedrag denkt, komt vaak grensoverschrijdend seksueel gedrag op de voorgrond. Er zijn echter verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag te noemen. Alle vormen zijn kwalijk en gevaarlijk als het gaat om mensen die meer kwetsbaar zijn.

De belangrijkste aandachtsgebieden van grensoverschrijdend gedrag bij De Pinguins zijn:

**1. Seksueel misbruik**

Hieronder vallen ongewenste aanrakingen, onnodige ontkleding, de persoon zonder toestemming betrekken bij seksuele handelingen, aanrandig en verkrachting.

**2. Kinder- /ouderen mishandeling**

Kinder-/ouderen mishandeling is elke vorm van bedreiging of geweld bij iemand die minderjarig is of bij een oudere persoon. Dit geweld wordt actief of passief opgedrongen door ouders of andere personen waar het slachtoffer van afhankelijk is. Met dit geweld wordt ernstige schade toegebracht – of hier is dreiging van – aan de minderjarige of oudere, in de vorm van psychisch of lichamelijk letsel.

**Andere grensoverschrijdende gedragingen**

**3. Fysiek of verbaal agressief gedrag**

Hierbij gaat het om zaken als te hard aanpakken en schreeuwen, ruw wegduwen, slaan of schoppen.

**4. Discriminatie**

Ongelijke behandeling op basis van de beperking, afkomst, sekse, seksuele voorkeur of geloofsovertuiging. Bijvoorbeeld geen ruimte geven aan de eigen cultuur en religieuze achtergrond en de gebruiken die met dit geloof verbonden zijn.

**5. Psychologisch misbruik**

Hieronder vallen pesten, treiteren, bang maken, uitschelden, onder druk zetten, overmatige controle uitoefenen, vernederen, krenken. Het kan hier ook gaan om een persoon die van zijn sociale netwerk geïsoleerd wordt.

# **PROTOCOL GRENDOERSCHRIJDEND GEDRAG**

---

In dit protocol staat wat je moet doen als er sprake is van :

- Een acute situatie (iemand betrappen of zien dat er iets niet is gebeurd)
- Een spontane onthulling (iemand vertelt je ineens over iets wat er is gebeurd)
- Het vermoeden van grensoverschrijdend gedrag (je hebt het gevoel dat er iets niet klopt).

In alle drie de situaties is het de bedoeling dat als iemand iets meldt, dit op een snelle en onafhankelijke manier wordt behandeld.

Het protocol geldt voor alle situaties waar leerlingen, vrijwilligers en/of instructeurs/trices bij betrokken zijn.

Het gaat dan om:

- Professionele medewerkers (instructeurs/trices), vrijwilligers
- Leerlingen onderling
- Leerlingen en verwanten of anderen van buiten de organisatie
- Vrijwilligers onderling.

## **BESPREEKBAAR MAKEN**

De vrijwilliger of instructeur/instructrice gaat altijd uit van het belang van de leerling. Dat betekent dat de vrijwilliger of instructeur/instructrice alle aandacht heeft voor veiligheid en het welzijn van de leerling. Het is daarom belangrijk om ook een vermoeden van grensoverschrijdend gedrag te melden en bespreekbaar te maken. Hoe eerder je praat over het grensoverschrijdend gedrag, hoe sneller er hulp kan worden gegeven. Hiermee kan erger grensoverschrijdend gedrag worden voorkomen.

## **MELDPLICHT**

Grensoverschrijdend gedrag melden doe je niet alleen omdat je zelf vindt dat dit moet. Bij De Pinguins is het een plicht voor de vrijwilligers of instructeurs/instructrices, ouders en leerlingen om alle signalen van grensoverschrijdend gedrag zo snel mogelijk te melden.

Dit doe je bij de vertrouwenspersoon van De Pinguins :

[www.pinguins.nl](http://www.pinguins.nl) onder kopje :

Contact → Gedragscode & Privacy → Vertrouwenspersoon.

# ACUTE SITUATIE

---

Je betrapt iemand op heterdaad (op het moment dat het gebeurt).  
Of je ziet dat grensoverschrijdend gedrag niet lang geleden is gebeurd.  
Bijvoorbeeld : een vrijwilliger, instructeur/instructrice of ouder ziet dat een leerling harde klappen krijgt van een medeleerling.

## **Hoe te handelen :**

### **STAPPENPLAN GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG**

#### *Zorg voor veiligheid*

- **Zorg ervoor dat het misbruik, het geweld of de mishandeling stopt. Haal het slachtoffer en dader uit elkaar.**
- **Zorg ervoor dat het slachtoffer wordt opgevangen.**
- **Zorg ervoor dat je zelf veilig bent.**
- **Is er gevaar, bel dan 112.**

#### *Haal de sporen niet weg*

- **Vernietig het bewijsmateriaal niet. Dus niet douchen of wassen, bewaar kleding, sluit de ruimte af, verwijder geen berichten enz.**
- **Stel geen vragen aan het slachtoffer, maar luister.**

#### *Meld wat er is gebeurd*

- **Meld het bij het vertrouwenspersoon van De Pinguins. Telefoonnummer : [www.pinguins.nl](http://www.pinguins.nl) onder het kopje Contact / Gedragscode.**

#### *Schrijf op wat er is gebeurd*

- **Doe dit op eigen papier. Later kan dit worden overgenomen op een speciaal formulier Grensoverschrijdend Gedrag of vul een MIF-formulier in (Melding Incident Formulier)**
- **Houd de informatie voor jezelf. Bespreek deze niet met mensen die er niets mee te maken hebben.**

# SPONTANE ONTHULLING

---

Het slachtoffer vertelt zelf over grensoverschrijdend gedrag.

Bijvoorbeeld : een leerling vertelt iets over een zorgwekkende thuissituatie of een leerling vertelt dat zij/hij altijd moet douchen met de vrijwilliger of instructeur/instructrice.

## **Hoe te handelen :**

### STAPPENPLAN GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

#### *Zorg voor veiligheid*

- **Zorg ervoor dat het misbruik, het geweld of de mishandeling stopt.**

#### *Opvang*

- **Stel het slachtoffer gerust.**
- **Stel geen vragen aan het slachtoffer, maar hoor het verhaal aan.**

#### *Haal de sporen niet weg*

- **Vernietig het bewijsmateriaal niet. Dus niet douchen of wassen, bewaar kleding, sluit de ruimte af, verwijder geen berichten, enz.**
- **Stel geen vragen aan het slachtoffer, maar luister.**

#### *Meld wat er is gebeurd*

- **Meld het bij het vertrouwenspersoon van De Pinguins.**
- **Telefoonnummer : [www.pinguins.nl](http://www.pinguins.nl) onder het kopje Contact / Vertrouwenspersoon.**

#### *Schrijf op wat er is gebeurd*

- **Doe dit op eigen papier. Later kan dit worden overgenomen op een speciaal formulier Grensoverschrijdend Gedrag.**
- **Houd de informatie voor jezelf. Bespreek deze niet met mensen die er niets mee te maken hebben.**

# NIET-PLUISGEVOEL

---

Er kunnen allerlei signalen zijn waarbij je denkt aan grensoverschrijdend gedrag. Het belangrijkste signaal is misschien wel : 'ik heb het gevoel dat er iets niet klopt'. Bijvoorbeeld : Iemand die altijd veel aan het woord is en vrolijk, is nu opvallend stil en trekt zich terug. Of iemand schrikt steeds als er iemand binnenkomt of dichtbij komt.

## **Hoe te handelen :**

### STAPPENPLAN GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

#### *Signaleer*

- **Neem je vermoeden en het gevoel serieus.**

#### *Meld de signalen*

- **Overleg met een aanwezige in het zwembad.  
Raadpleeg de Vertrouwenspersoon.**
- **Meld het bij het vertrouwenspersoon van De Pinguins.**
- **Telefoonnummer : [www.pinguins.nl](http://www.pinguins.nl) onder het kopje Contact / Vertrouwenspersoon.**

#### *Schrijf op wat er is gebeurd*

- **Doe dit op eigen papier. Later kan dit worden overgenomen op een speciaal formulier Grensoverschrijdend Gedrag**
- **Houd de informatie voor jezelf. Bespreek deze niet met mensen die er niets mee te maken hebben.**